

**METHODS OF INCREASING THE EFFECTIVENESS OF EDUCATION IN
PROFESSIONAL TRAINING OF TEACHERS OF UZBEK AND LITERATURE**

Atadjanova Yulduz Dilshadovna

Teacher of the department "Methods of teaching languages" Khorezm Institute for Teaching and Retraining
of public education workers

ANNOTATION

In this article we will talk about the methods of teaching native language and literature. In the course of the lesson, an idea was made about a number of interactive methods for increasing the effectiveness of Education.

Keywords: native language, effective learning, primary school, students.

INTRODUCTION

Bizga ma'lumki, bugungi kunda ta'lim sohasida olib borilayotgan islohotlarning o'z oldiga qo'ygan eng muhim masalalaridan biri - bu yosh avlodni ma'naviy barkamol insonlar qilib tarbiyalashdir. Buning uchun har bir o'qituvchi avvalo o'z fanining yetuk mutaxassisi, salohiyatli, zamonaviy ilm-fan sirlarini puxta o'zlashtirgan bo'lmog'i lozim. O'zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti I.A.Karimov, "Biz xalqimizning dunyoda hech kimdan kam bo'lmasligi, farzandlarimizning bizdan ko'ra kuchli, bilimli, dono va albatta baxtli bo'lib yashashi uchun bor kuch va imkoniyatlarimizni safarbar etamiz", - deya alohida ta'kidlaganlar.

Umumi o'rta ta'lim maktablarida ona tili va adabiyot darslarida darslarida ham ta'limiy, ham tarbiyaviy dars maqsadiga erishishda o'quvchilarning kundalik hayotdagi vaziyatlarda og'zaki nutqdan foydalanib, o'z fikrini ravon bayon etishini rivojlantirishga qaratilgan usullardan qo'llash va darslarni tashkil qilish o'ziga xos ahamiyat kasb etadi. Umumiy o'rta ta'limda ona tili va adabiyot fanini o'qitishdan maqsad ona tilining ulkan imkoniyatlaridan erkin foydalana olish va nutqiy vaziyatga mos holda qo'llay olishga orgatishdan, ya'ni kompetentli shaxsni kamolga yetkazishdan iborat.

Harbirmashg'uloto'quvchining bilim olishgabo'lganqiziqishini oshirishga xizmat qilish zarur. Audio va video resurslardan foydalanish ham darssamaralibol'ishigayordamberadi. Harbirdarsdama'lumbirbilim, ko'nikmavakompetensiyalarnishakllantirishko'zdatutiladi. Xususan, fangaoidkompetensiyalardan biri - busotsiolingvistikkompetensiyadir. U o'zaromuloqothamdakundalik hayotdagi vaziyatlardan foydalanib, o'z fikrini ravon bayonetish, ijtimoiy hayotdaro'yberganvoqeahodisalarga o'z munosabatini bildirishni nazard tutadi.

Davrimiz hozirgi yosh avlodni fikrlash va fikr mahsulotini to'g'ri fodalashni talab qilarekan, o'quvchilardan bu ko'nikmalarni rivojlantirish uchun yangi usul va metodlardan foydalanishimiz kerak.

Darssamaradorligining muhim shartlaridan biri barcha o'quvchilarning dars jarayonida faol ishlashlaridir. Albatta, bu o'rinda o'qituvchiga axborot kommunikatsiya texnologiyalarini chuqur bilishining qo'llanilishini amaliyot ko'rsatib turibdi. Internet tarmog'ida o'qitish uchun mo'ljallangan portallar, saytlar keyingi vaqtlarda keskin ko'paydi. Ona tili va adabiyot darslarida "ZiyoNET", "Kitob.uz", "Ziyouz.uz", shuningdek multimedia.uz, adabiyot.uz saytlaridan audio va video resurslar. Sizga "ZiyoNET" ta'lim portalining "Foydali video" bo'limidagi videodan foydalanishni tavsiya etamiz. "Aqllivanodon", "Ota-onaxaqida", "Do'stlikhaqida", "Botirlik va aql-u tarabhaqida", "Vaqtaqidarivoyat" kabi videofilmlardan ta'lim maqsadida foydalanish mumkin. Videolardan darsning turli qismlarida foydalanish mumkin: uy vazifasini so'rash, yangi mavzuni mustahkamlash, yangi mavzuni tushuntirish va, albatta, matn yaratish va ijodiy insho yozish. Masalan, "Aqlli" videoni namoyish etishdan oldin u o'qituvchi tomonidan yoziladi va ketma-ket o'quvchilarga beriladi.

9-sinfda "Copywriting", "Transkriptlardan foydalanish", "Transkriptlarni o'zgartirish", "Bog'langan bog'lamalar";

kabi mavzularga misollarni aniqlashda foydalanish mumkin. Bundan tashqari, adabiyot darslarida zamonaviy adabiyot vakillari ijodiga oid video materiallar o'qituvchilar tomonidan alohida o'rin egallaydi. Masalan, bugungi kunda adabiyotshunoslikning asosiy muammolaridan biri bu o'quvchilarimizning o'qish tushunchasining pasayishi. Ta'til kunlarida o'quvchilarimiz ishning videoyozuvidan uy vazifasi sifatida foydalanishlari mumkin va asarlar o'rtasidagi farqlar adabiyot darsining samaradorligini oshiradi. Buning sababi shundaki, talabalar jonli video va aniq va aniq til o'rtasidagi farqni o'qiy olishlari kerak. Bugun biz o'quvchilarimizni printsiptialikka, o'z fikrlarini erkin bayon qilishga va har bir fikrni aniq dalillar asosida tahlil qilishga o'rgatish uchun ko'pincha interfaol usullardan, zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanamiz.

Til va adabiyot darslarida videofilmlardan foydalanishning muhim jihatlari,

- darsning asosiy motivatsion nuqtasi bo'lish;
 - mavzuni noan'anaviy tarzda mustahkamlash yoki uy vazifasini topshirishni so'rash;
 - talabaning diqqatini mavzuga yo'naltirish;
 - mavzu bo'yicha grammatik ko'rsatmalar yordamida hikoyani o'rganish jarayonida savollarga javob berish jarayonida ushbu materiallardan foydalanish;
 - darsning ayrim qismlarida talaba tomonidan kuzatilgan kuzatuvni yo'q qilish; Til va adabiyot darslarida videofilmlardan foydalanishning muhim jihatlari,
 - darsning asosiy motivatsion nuqtasi bo'lish;
 - mavzuni noan'anaviy tarzda mustahkamlash yoki uy vazifasini topshirishni so'rash;
 - talabaning diqqatini mavzuga yo'naltirish;
 - mavzu bo'yicha grammatik ko'rsatmalar yordamida hikoyani o'rganish jarayonida savollarga javob berish jarayonida ushbu materiallardan foydalanish;
 - darsning ayrim qismlarida talaba tomonidan kuzatilgan kuzatuvni yo'q qilish;
- Shu bilan birga, o'quv, tarbiyaviy, rivojlantiruvchi va ishchi kompetensiyalarni shakllantirishga (o'z-o'zini rivojlantirish, axborot savodxonligi, ijtimoiy faollik, umumiy madaniy kompetensiya) yo'naltirilgan dars maqsadlariga erishish mumkin;
- ko'rgan va eshitganlarini saralashga, badiiy qarashni shakllantirishga o'rgatishga yordam beradi;
 - mavzuga nisbatan talabaning munosabatini ifoda etishga yordam beradi. Shu bilan birga, u lingvistik bilimlarni, shuningdek, kundalik vaziyatlarda tilning o'zaro ta'siri va ishlatilishini mustahkamlaydi.

CONCLUSION

Umuman olganda, zamonaviy talablarga javob beradigan bugungi o'qituvchi til, AKT va Internetdan foydalanishi, o'qituvchi esa undan ta'lim jarayonida samarali foydalanishi shubhasiz. Yomon ma'lumot doirasida yashovchi talabani hayratda qoldirish mumkin emas. O'qituvchilar uchun eng muhim vazifa o'quvchilarning qiziqishlarini kengaytirishdir. O'quvchiga qiziqqan o'qituvchigina o'ziga yuklatilgan vazifani to'liq bajara oladi.

REFERENCES

1. X. Мактабгача таълим ташкилотида меҳнат қонунчилиги ҳужжатлари билан ишлаш // Ўқув қўлланма, Тошкент "Ozkitobsavdo" 2020, ISBN 978-9943-6297-6-9, УЎК: 373,2:37,9 (075), КБК: 74. 102 я7, 204 бет.

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICE CONFERENCE ON "
INTERNATIONAL EXPERIENCE IN INCREASING THE EFFECTIVENESS OF
DISTANCE EDUCATION: PROBLEMS AND SOLUTIONS"

2. А. Закиров, Ф.Хайтова. Мактабгача таълим муассасаларида меҳнат қонунчилигини тартибга солишнинг ҳуқуқий асослари // Ўқув қўлланма, “Navro`z” нашриёти, Лицензия №А1.170, ISBN: 978-9943-601-48-2, Тошкент- 2019, 268 бет.
3. Development of interpersonal relations o senior preschoolers by means of plot-role games// International Conference “Process Manegement and Scientific Developments”, Novotel Birmingham Centre, Birmingham, United kingdom, November 30, 2019, Infinity publishing
4. Hamdamova M.T., D.Khimmataliyev, N.Abdunazarova, A.Parmanov, J.Parmanov. Organizations of management in the system of preschool educations on the basis of pedagogical partnership// University Press Journals, University Park, Notingham NG7 2rd, United Kingdom, November 28, 2019, ISSN: 0013-5984,EISSN: 1554-8279
5. Pedagogical conditions for the development of artistic perception in children of the fifth year of life in the process of familiarization with works of fine art// University Press Journals, University Park, Notingham NG7 2rd, United Kingdom, December 02, 2019, ISSN: 0305-764X, E-ISSN: 1469-3577